

INTERNATIONAL
CONFERENCE

INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY STUDIES AND SCIENTIFIC RESEARCH

30

OKTOBER
2026

CERTIFICATE
to Each Author

Google Scholar
Indexing

Online
Publication

E-Conference

HELSINKI
FINLAND

CONFERENCE THEMES

- Social and Economic Sciences
- Exact and Natural Sciences
- Humanities and Philology
- Medicine and Pharmacy
- Information Technologies and Engineering
- Pedagogy and Modern Education
- Law and Public Administration
- Agriculture and Veterinary Sciences
- Architecture, Construction and Urban Studies
- Innovative Research and Interdisciplinary Studies

REGISTER NOW

intconf.online

FACTORS IN ORGANIZING AND MANAGING THE PROCESS OF PREPARING HIGHER EDUCATION STUDENTS FOR PROFESSIONAL-CREATIVE ACTIVITY BASED ON A CREATIVE APPROACH

OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINI KREATIV YONDASHUV ASOSIDA KASBIY -IJODIY FAOLIYATGA TAYYORLASH JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH OMILLARI

Sulaymonova Munisa Erkin qizi
Низомий номидаги ЎзМПУ

Аннотация: Мазкур мақола oliy ta'lim muassasalari talabalarini kreativ yondashuv asosida kasbiy -ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini tashkil etish va boshqarish omillari

Аннотация: В статье рассматриваются факторы, связанные с организацией и управлением процессом подготовки студентов вузов к профессионально-творческой деятельности на основе творческого подхода.

Ключевые слова: педагогика, психология, образование и воспитание, профессионально-творческая деятельность, творческий подход, интегративность, пытливость.

Abstract: The article examines factors associated with the organization and management of the process of preparing university students for professional-creative activity based on a creative approach.

Keywords: pedagogy, psychology, education and upbringing, professional-creative activity, creative approach, integrativity, inquisitive nature.

Oliy ta'lim muassasalari talabalarini kreativ yondashuv asosida kasbiy - ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini tashkil etish va boshqarishga yo'naltirilgan tajriba-sinov ishida kasbiy-ijodiy kasbiy - ijodiy faoliyatga rivojlantirish va takomillashtirish muammolariga faoliyat maxsuli sifatida e'tibor qaratiladi. Mazkur faoliyatning ixtiyoriy ko'rinishi motivatsiya bilan bog'liq hisoblanadi. Talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatini kreativ yondashuv asosida tayyorlashda quyidagi mativatsion jarayonlar muhim omil sifatida ahamiyat kasb etadi.Ularga quyidagilarni kiritish mumkin:

- Talabalarni kasbga bo'lgan qiziqishini ta'minlash;
- muayyan soha va fanga qiziqish;
- fanni va bolalarni sevish bilan birgalikda kasbga va hunarga mehr qo'yish;

- bolalarni va bolalar bilan ishlashni yaxshi ko‘rish;
- bakalavr va magistr darajasini egallashga harakat qilish;
- o‘zining amaliy tayyorgarligini ta‘minlashga intilishi va erishish kabilar.

Talaba shaxsini rivojlanishi darajasiga ko‘ra kasbiy - ijodiy faoliyatga tayyorlashga ta‘sir etuvchi omillarning uch guruhini ajratish mumkin.

-Birinci guruhi o‘qituvchi tomonidan talab, nazorat asosida, ya‘ni tashqi omillarning ta‘siri natijasida ko‘riladi.

-Ikkinchi guruhi tashqi omil bo‘lib, bunda talabalarining shaxsni o‘zgarishga undovchi haqiqiy vaziyat bilan almashishiga asoslanadi. Bu holatda o‘zgarishlar zarurati rag‘bat sifatida xizmat qiladi.

Uchinchi guruhi majbur etishni talab etmaydigan talaba shaxsining ehtiyojlari asosida quriladi (masalan, o‘qituvchi kasbiga layoqatlilik, qobiliyatlik, integrativlik, qiziquvchanlik).

Bo‘lajak maktabgacha ta‘limi yo‘nalishi talabalarining kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini kreativ yo‘l xaritasi asosida texnik-texnologik malakalarini rivojlantirishi orqali amalga oshirish o‘ziga xos ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, talabalarni kasbiy - ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini tashkil etish va boshqarishning tuzilmaviy sxemasi quyidagi ko‘rsatkichlarni o‘rganish orqali tavsiflanadi:

-talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini rivojlantirish maqsadlari, ular kasbiy-ijtimoiy va shaxsiy-ahamiyatli maqsadlar bilan tartibga solinadi va ma‘naviy-axloqiy, ijtimoiy, kasbiy, mehnat, estetik kabilarga yo‘nalganlikka ega bo‘ladi.

-talabalarni kasbiy - ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini rivojlantirishning mazmuni, u kasbiy-ijodiy faoliyatga yo‘naltirilgandagina kasbiy tayyorgarlikni samarali tashkil etish maqsadlariga erishishga olib keladigan xulq va faoliyatni ko‘zda tutib, bu ko‘p jihatdan talaba shaxsning psixik sifatlariga – uning intellekti, emotsional, amaliy-irodaviy, intellektual sohalariga ijobiy ta‘sir ko‘rsatadi.

-talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini samarali tashkil etish va boshqarishni amalga oshirish vositalari kasbiy-ijodiy faoliyatni tashkil etish va boshqarish ob‘ektiga ta‘sir etish mexanizmlari sifatida aniq maqsad va natijalarga bog‘liq bo‘lib, bunda kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlashning asosiy vositasi – talabalarining kasbiy-ijodiy faoliyatga bo‘lgan intilishi va izlanishi natijasi bilan ifodalanadi.

Talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini rivojlantirish natijalari – shakllantiruvchi va takomillashtiruvchi ta‘sirlar davomida talaba shaxsida sodir bo‘ladigan o‘zgarishlar bilan belgilanadi.

Sharq va G‘arb allomalarining qarashlarini inobatga olgan holda, bizning

tajriba-sinov ishlarimizda talaba shaxsi va uning sifatlarinig uch guruhda o'rganish va ularning rivojlanish darajasi kasbiy-ijodiy qobiliyatlarni shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini ifodalaydi:

-talabaning shaxsiy sifatleri (ma'naviylik, jismonan sog'lomlik, intellektuallik, axloqiylik, pedagogik yo'nalganlik, estetik sifatlar);

-kasbiy sifatlar (mutaxassislik bo'yicha nazariy va umummetodik tayyorlanganlik, kasbiy faoliyatga psixologik-pedagogik (nazariy) tayyorlanganlik;

- amaliy pedagogik ko'nikma va qobiliyatlarning rivojlanganligi, kasbiy yetuklik);

-individual sifatlar (talabaning kasbiy qiziqishi, intilishi, kognitiavligi,bilish jarayonlarining xususiyatlari va ularning pedagogik yo'nalganligi-kuzatuvchanlik, pedagogik tafakkur, xotira, ya'ni emotsional hozirjavoblik, irodaviy sifatlar, temperament xususiyatlari, salomatlik holati kabilar).

Oliy ta'lim muassasalarida talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonining barqarorligini ta'minlash, talabaning yoshi, ma'lumotlilik darajasi, shaxsining individual xususiyatlari va oliy ta'lim muassasasining tarbiyaviy ishlarining xususiyatlariga, o'z tarbiyaviy ta'sirlarini talabalarning mazkur jarayondagi, ijtimoiy faolliklari, tashabbuskorligi va qiziquvchanligi bilan bog'liqligida ko'rinadi.

Talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlashda S.B.Elkanov tomonidan taklif etilgan, talabaning o'zini takomillashtirishga mobilizatsiyasi tizimini ishlab chiqish zarur bo'lib, unda talaba quyidagilarni amalga oshirishi zarur ekanligini ilgari suradi. Uning ta'kidlashicha, talaba o'ziga ta'sir etuvchi jarayonlarni tashkil etilishi va takomillashuviga quyidagilar ijobiy ta'sir qilishini ilgari suradi.Ularga:

1) o'z-o'zini muntazam kuzatish va o'z-o'zini baholashga adolatli yondashish malakalarini ishlab chiqadi;

2) o'z shaxsidagi o'zgarishlarni loyihalashga harakat qiladi;

3) o'ziga nisbatan aqilli yondashuvi va ongli ravishda o'ziga tarbiyaviy ta'sir ko'rsatishi, o'z xulqini, o'zida kerakli sifatleri rivojlantirishni boshqarishi;

Oliy ta'lim muassasalari talabalarini ularda MT yo'shalishi talabalarini bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachi-pedagoglarning qobiliyatlari tuzilmasidagi ko'pgina yangi hosilalar talabalarning haqiqiy pedagogik voqelik bilan duch kelishlariga, ya'ni yozgi ta'tilda MTT faoliyat yuritishlari, pedagogik amalyotlarni (4+2) shakllarda o'tadigan pedagogik amaliyotga asoslanadi.

Talabalarda kasbiy-ijodiy faoliyatni rivojlantirish nafaqat maxsus sifatlar, ko'nikmalar, bilimlarning qo'zg'atilishi va rivojlanishiga asoslanishini anglatadi. U ko'pgina boshqa mazkur kasbga xos bo'lmagan, ammo kasbiy ahamiyatli shaxs sifatlerini takomillashtirishni ko'zda tutadi (ma'naviy-axloqiy, psixik jarayonlar

xususiyatlari – emotsionallik, tasavvurning jonliligi) va agar talaba o‘z ustida ishlay olishining muayyan tajribasini egallaganida mazku jarayoninada samaraliroq kechadi.

Talabalarni kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorlash jarayonlarini rivojlanganlik darajasining holatini tekshirish, ko‘pgina talabalarda ta‘lim oluvchi vaziyatidan bo‘lajak mutaxassis vaziyatiga o‘tish sezilarli ortda qolish bilan sodir bo‘lishini ko‘rsatadi. Uchinchi ba‘zan esa to‘rtinchi kursga qadar ular “o‘qish uchun”, imtihonlar topshirish uchun o‘qiydilar va o‘z-o‘zini rivojlantirish maqsadida o‘zining turli-tuman faoliyat imkoniyatlarini anglamaydilar hamda ulardan faol foydalanmaydilar.

Bunda I.A.Zimnyayaning ishlarida keltirilgan aniq-sotsiologik tadqiqotlarning ma‘lumotlari bo‘yicha faqatgina 37,5 foiz talabalar yaxshi o‘qishga intiladilar, bunda ulardan 67,2 foizida ta‘lim olish yaxshi kechmaydi, 53,6 foizi ular doim harakat qilmaydilar deb hisoblaydilar, 8 foizi esa umuman yaxshi o‘qishga intilmasliklarini bildirdilar. Bunday holat bizni oliy ta‘lim muassasasining pedagogik jamoasi tomonidan amalga oshirilishi kerak bo‘lgan kasbiy-ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish jarayonini tashkil etish va boshqarish muammosining muhimligini yana bir bor ko‘rsatishga undaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati.

- 1.Djuraev R.H. Ta‘limda interfaol texnologiyalar. – Toshkent, 2010. – 87 b.
- 2.Biblioteka. Vek tolerantnosti. Выпуск 1-2. Электронный ресурс:
<http://www.tolerance.ru/VT-l-2.php.PrPage=VT>.
- 3.Leontev A.N. Deyatelnostnyy um (Deyatelnost. Znak. Lichnost). – M.: Smysl, 2001. – 392 s.